

V Litomyšli vystavují na 14 dní rozsáhlý mincovní poklad

29.4.2022 - | Krajský úřad Pardubického kraje

Mimořádně rozsáhlý mincovní poklad objevený nedaleko Jevíčka krátkodobě vystavilo Regionální muzeum v Litomyšli. Poté se mince vrátí k odbornému zpracování a expertízám. Početně se jedná o jeden s největších pokladů nalezených na území Čech a Moravy v tomto tisíciletí.

„V posledních letech se dostávají do krajských muzeí opravdu mimořádné historické poklady,“ řekl náměstek hejtmana Pardubického kraje pro kulturu Roman Línek a pokračoval: „Na pardubickém zámku byl nedávno zpřístupněn takzvaný poklad století, objevený v roce 2015 u Chýště na Pardubicku. Ten obsahuje 1669 mincí a mincovních zlomků přibližně z 10. století, za které by se tehdy dala vyzbrojit armáda. Oproti tomu je poklad z Jevíčka menší kupní hodnoty, ale co se týká počtu nalezených mincí, je mnohem rozsáhlejší. Nálezce si zažádal o odměnu, takže k tomu bylo zahájeno řízení na našem Odboru kultury, sportu a cestovního ruchu.“

Poklad byl objeven náhodně 8. července 2020. Nálezce na louce za obcí Vysoká u Jevíčka našel v zemině rozryté divokou zvěří 227 mincí. Vše ještě téhož dne ohlásil archeologickému oddělení Regionálního muzea v Litomyšli, které hned zahájilo záchranný výzkum. Do toho se zapojili i spolupracovníci muzea s detektory, kteří provedli průzkum plochy a identifikovali dvě místa s největší koncentrací mincí. Na nich byly provedeny archeologické sondy a podařilo se získat zbytky dvou nádob s velkým množstvím mincí. Následoval důkladný průzkum celé plochy, na níž byly mince v minulosti roztahány orbou. Nakonec se povedlo shromáždit 7099 mincí.

Kromě mincí se podařilo objevit i prsten, který byl s největší pravděpodobností součástí pokladu. Další předměty součástí depotu být mohly, ale nemusely – žeton a růženec. Nalezeny byly také zbytky pravěkých nástrojů a přívěsek z 19. století. Výzkum komplikovaly nájezdy rabovačů, kteří chtěli lokalitu vykrást. Proto zde musela hlídkovat i policie.

Mince poté prošly konzervací v Litomyšli a určením v Brně v Moravském zemském muzeu, které bude spolupracovat na vydání katalogu všech mincí z pokladu.

Poklad byl sice uložen ve dvou nádobách, ale ty obsahují obdobné mince z historického i zeměpisného hlediska. Jednalo se tedy bezpochyby jen o bezpečnostní opatření, proti náhodnému nálezu – majitel se snažil zajistit, aby mu zbyla alespoň část hotovosti.

Nejstarší mincí je polský půlgroš Vladislava II. Jagella z let 1431–1434. Drtivá většina mincí pochází z konce 16. století až z 60. let 17. století. Nejmladší mince jsou z roku 1671.

Nález obsahuje obchodní i běžné oběhové mince. Obchodní mince (dukáty a tolary) měly velkou kupní sílu, obyčejný člověk s nimi přišel do styku málokdy. Pocházejí většinou z ciziny – severní Itálie, Nizozemí, Německa aj. Zlatých dukátů je 12, stříbrných tolarových mincí 36, půltolarových 12. Mezi nimi vyniká vzácný sedmihradský půltolar Gabriela Bethlena.

Většinu pokladu tvoří drobné mince používané k běžnému platebnímu styku. Pocházejí především z českých a rakouských zemí. Nejčastějším nominálem je tříkrejcar (groš) dochovaný v počtu 4474 kusů. Následují krejcarey a jejich násobky. Skladba odpovídá oběživu, které bylo na našem území běžné. Již nyní je jasné, že budou objeveny nové neznámé varianty mincí, ale s těmi se seznámíme až

v katalogu.

Kdo poklad u Vysoké zakopal, se nikdy nedozvíme. Můžeme jen spekulovat na základě samotných mincí a způsobu jejich uložení. Vlastníkem mohl být nějaký obchodník, který hledal odlehlé místo pro ukrytí svého majetku (ves Vysoká byla založena až v roce 1720, na jejím místě stál nejspíše jen dřevěný panský dvůr, kolem kterého se táhly pastviny s ovce). Majitel pokladu byl z českých zemí – pokud uložil poklad nadvakrát, tak žil nejspíš někde v okolí. První část rodinného jmění mohl na Vysoké zakopat v roce 1669 nebo 1670. Část drobných mincí si možná nechal na další potřebu, ale nakonec se v roce 1671 nebo 1672 rozhodl zakopat i zbytek – to už možná bylo ve spěchu. A pak se muselo stát něco, co mu zabránilo se pro poklad vrátit.

Dobovou hodnotu mincí je kvůli jejich pestrosti těžké přesně spočítat. Přepočet je přibližně 25 000 krejcarů. Havíř nebo tesař by si takovou sumu vydělali za 7,5 roku, nádeník za 9,5 roku, kantor za 17 let. Koupit by se za to dalo 25 tažných koní, nebo 70 krav, nebo 280 ovcí, nebo 1500 hus.

Ve středu 11. května od 17 hodin se bude konat přednáška o pokladu. Zajímavé informace spojené s nalezením depotu a průběhem archeologického výzkumu představí archeoložka Regionálního muzea v Litomyšli Mgr. Jana Němcová a o mincích samotných promluví numizmatička Moravského zemského muzea Mgr. Dagmar Grossmannová, Ph.D.

<https://www.pardubickykraj.cz/aktuality/116251/v-litomysli-vystavuji-na-14-dni-rozsahly-mincovni-poklad>